

**Augustinianum Systema De Gratia Ab Iniqua Bajani, Et
Janseniani Erroris Insimulatione Vindicatum, Sive
Refutatio Librorum Quorum Titulus Bajanismus, Et
Jansenismus Redivivi In Scriptis PP. FF. ....**

Bellelli, Fulgenzio

Monachii [u.a.], 1749

§. I. Exponitur Augustinianum systema tribus positionibus, quibus constat,
examinatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83741](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-83741)

DISSERTATIO IV.

CAPUT PRIMUM.

In quo de Augustiniana, & de Janseniana circa gratiam doctrina differitur, utriusque demonstratur discrimen, ac pertractatur de sensu damnato in quinque Jansenii propositionibus.

Ervatae in præcedentibus dissertationibus methodo insistens, principio exponendum propositionum Cornelii Jansenii reprobatum pravumque sensum, & Augustiniani systematis patens, latissimumque à Janseniano dissidium, atque in veritatis patrocinium complura illustrium Theologorum testimonia profienda esse arbitror; cum omnis criminationis iniquitas facilius collatione te-

stium, quam litigantium conflictatione revincatur. Quoniam vero Anonymus contendit quinque propositionum doctrinam erroremque manare ex principio duarum delectationum pro gradu superioritate invincibilium; primo ad trutinam revocabimus, num in tradito à nobis systemate aliquid lateat censurâ dignum, eidemque Janseniano principio cohærens: deinde quomodo ex principio illo proscriptæ propositiones consequantur; postremo autem qua ratione his adversentur Augustiniani, ac Thomistæ, aliqui gratiæ se ipsæ efficacis propugnatores.

§. I.

Exponitur Augustinianum systema tribus propositionibus, quibus constat, examinatis.

S U M M A R I U M.

Poruntur tres propositiones de gratia, ab aduersario postillimurū impugnatæ.

1. Prima ostenditur conformis D. Augustino.
2. Deducitur id ipsum ex Petavio.
3. Ex Alicortio S. J. Theologo.
4. Concluditur ex allatis AA. pro 1. hac propositione.

R. P. Berti Theol. Tom. X.

5. Proponitur, & solvitur objectiuncula quædam.

6. Propositione 2da impugnata monstratur in Augustino fundata.

7. Purgatur à suspicione Jansenii eadem propositione per conformitatem cum Molinistis.

8. Ostenditur non dissentire à Congruistis.

B

9. Nec

9. Nec discrepare à Bellarmino.
 10. Continuatur eadem materia ex Massouliè Thom.
 11. Ex Reginaldo pariter Thomista.
 12. Discrepancia Thomistarum non concernit substantiam, sed explicacionis modum.
 13. Confirmatur eadem proposicio ex P. Macedo.

14. Roboratur testimonis Augustini à Lauræa Card.
 15. Tenetur in substantia etiam ab Egidianis.
 16. Proposito 2. conformis probatur S. Augustino remissive.
 17. A calunnia Jansenismi vindicatur ex Norio Card.
 18. Continuatur, & concluditur ex P. Macedo.

Systema igitur, quod nos in libris de Theologicis disciplinis propugnavimus Tom. 3. pag. 90. pag. 160. pag. 98. Tres propositiones de gratia ab ad. versario principaliter impugnata. est, Gratiam esse mentis illustrationem, & inspirationem charitatis, sed magis in dilectione, quam in illuminatione sitam esse: Gratiam efficacem esse vietricem dilectionem, quæ superat contrariam cupiditatem: Delectionem non esse eandem in omnibus, sed modo efficacem, modo inefficacem, & babere charitatem & gratiam gradus suos, ex quibus absque ullo praedictio absolute Dei voluntatis mirabilis ejus economia una cum vera arbitrii libertate facile potest dignosci. Hæ sunt theses, quas lib. XIV. Gratiae naturam, atque enérgiā explicantes confirmavimus multiplici genere argumentationum: atque in his totum systema, quod calumniose traducitur, continetur; nullam siquidem litem nobis adversarius intentat, vel quod in hoc infirmitatis statu admittamus gratiam ab intrinseco efficacem, aut quod hanc gratiam necessariam minime arbitremur in statu nature integræ, in quo caro non pugnabat adversus spiritum: quæ sunt alia duo doctrinæ nostra principia, unum inconcensum, nobisque ac Thomistis omnibus commune; alterum saltem probabile, à plurimis Theologis admissum, & Augustini auctoritate, ac permultis argumentis suffultum. Itaque ad tria illa priora capita revocanda est controversia.

1. Prima conformis est doctrina S. Augustini.

I. Primo gratiam actualē (de hac enim differendum est) in illustratione mentis, & in sanctæ dilectionis inspiratione sitam esse, atque in hac præsertim, citato in loco demonstravi pluribus argumentis: quorum nec unum adversarius solvit; ideoque cuncta in suo adhuc pondere perseverant. Neque ea nunc repetere necessum est, cum & ibidem legi possint, ac demonstratum apertissime sit, ipsam actualis gratiae definitionem, *Inspiratio sanctæ dilectionis, ut cognita sancto amore faciamus*, depromptam esse ex Augustini libro IV. ad Bonifacium, sive contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 5. num. 11.

2. Id ipsum amplius deducitur ex Petavio.

II. Demonstravi etiam differt. 1. hujus Operis cap. 2. §. 6. num. 4. ex Dio-

nysio Petavio de Hæresi Pelagiana, ac Semipelagiana cap. 8. ex Eminentissimo Cardinali de Lauræa Opus. 3. cap. 15. ex P. Macedo p. 2. Cortinæ, atque ex Stephano Dechamps de Hær. Jans. lib. 3. cap. 16. gratiam, quam Augustinus propugnavit adversus Pelagianos, complecti illa duo, scilicet, mentis illustrationem, atque inspirationem amoris. Et Pet. tom. 3. ne singula repetamus; prælaudatus Pe- edit. Paris. tavius, postquam de priori gratiae munere accurate pertractavit, affirmat num. 7. 631. 632. etiam Pelagium præter liberum arbitrium illam gratiam tradidisse, quæ non est sola lex & doctrina Christi extrinsecus sonans, sed ulterius doctrinæ istius applicatio per internam inspirationem, & illustrationem. Adit præter ipsam gratiam, quam Pelagius agnoscet, aliam desiderasse Augustinum; ideoque evidens est, inquit, non eum putasse sufficere mentis illustrationem, qua quod agendum est cognoscitur: nec eam proprie dictam esse Christi gratiam, de qua cum illis tandem certabat. Ait de altero gratiae genere: Porro alterum gratiae genus, quod in motione voluntatis possum est, declarat in illis omnibus locis, quæ paulo ante commemoravimus. Ac paf- sim id esse situm docet in delectatione, ac suavitate dilectionis, quam Deus cordibus nostris inspirat. Neque hoc Petavius affirmit solum, verum etiam tam expressis, & luculentis Augustini testimonis demonstrat, ut quisquis nobis objiciat quod auxilium gratiae potissimum constitutus in sancta dilectionis inspiratione, aut temerario ausu in Augustinum insurgat, aut Pelagianæ hæreticos summa ignorantia laborebat, aut in votis habeat apertissimam veritatem conculcare, atque per fas, & nefas in crimen catholicorum sententiam adducere.

III. Neminem autem latet communiori Theologorum sententiâ prævenientis gratie auxilium in actibus indelibera- Ex Laurent. tis intellectus voluntatisque consistere. Alicoto S. J. Quid est autem indeliberatus actus intellectus, nisi illustratio mentis, & præcedens omnem deliberationem sancta cogitatio? quid actus voluntatis, nisi prius affectus, bona voluntas, delectatio, desiderium, charitas, cupiditas boni? Sufficiat unum

unum Theologorum proferre è Societate Jesu, qui nuperrime opus inscriptum *Summa Augustiniana* Romæ typis mandavit, Laurentium Alticotum; is enim quæst. 1. Praembula art. 3. ait: Dicendum, quod ex Augustino actualis gratia præveniens sita est in utrisque actibus animæ. Huic autem propositioni, mox producenda Sancti Doctoris sententia sic suffragantur. 1. Lib. 2. de Peccat. merit. & remiss. cap. 18. num. 32. tom. 10. hæc habet: *Deum sanctis suis aliqui jūs operis justi aliquando non tribuere, vel certam scientiam, vel viætricem delegationem.* 11. Lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 19. num. 33. tom. 10. hæc de utraque gratia definit: *Cum ab illo illius adjutorum deprecamur ad faciendam perficiendamque justitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat?* 111. Serm. 118. num. 3. tom. 4. hæc iterum differit de utraque gratia: *Docet Deus survit item inspirando dilectionem. . . . Docet scientiam insinuando cognitionem. Cum itaque alia sint, quæ ideo discimus, ut tantummodo sciamus: alia vero ut etiam faciamus, quando Deus ea docet, sic docet, ut scienda sciamus aperiendo veritatem. Sic docet ut facienda faciamus inspirando suavitatem.* 14. Lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 17. num. 26. tom. 10. rursus gratiam utramque ita describit: *Nolunt homines facere quod justum est, sive quia latet an justum sit, sive quia non delectat. . . . Ut autem innotescat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat, gratia Dei est.* 15. Serm. 8. in Ps. 118. num. 5. tom. 4. hæc tradit de gradibus & incrementis divinæ gratiæ, qui complectuntur & piæ animæ cogitationes, & piis animæ affectus: *Seruus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis. Sed quibus gradibus ad eas perveniat, offendit. Prius est enim, ut videatur quam sint utilles, & honestæ; deinde ut earum desiderium concupiscatur. Postremo, ut proficiente lumine, atque sanitate delectet earum & operatio, quarum sola ratio delectabat. Ergo S. Augustino actualis gratia præveniens est exercendi operis justum scientia, tum delectatio: Adjutorum ad faciendam, perficiendamque justitiam est aperio veri antea latentis; est delectatio boni antea non delectantis; est inspirata suavitas & delectatio; est insinuata scientia & cognitio; est veritatis aperio; suavitas est inspiratio. Gratia Dei est cognitio, per quam innotescit quod latebat, affectus per quem suave fit quod non delectabat. His cæ-*

R. P. Berti Theol. Tom. X.

lestis gratiæ gradibus ad exercenda justa opera ascenditur. Primus gradus est cognitio de justorum operum honestate & utilitate. Alter justorum operum cupiditas ac desiderium. Tertius eorumdem voluptas ac delectatio: cum autem ex recensitis actibus animæ priores ad intellectum, posteriores ad voluntatem pertineant; concluditur quod ex Sancto Doctore actualis gratia præveniens sita est in utrisque actibus animæ. Hactenus Jesuita, qui omnium postremus mentem Augustini interpretatus est; cui tamen, ut diximus, Petavius, Dechamps, aliqui plurimi præivre.

IV. Cum nil aliud contineat prior illa nostra propositio, imo & complectatur opinionem cæterorum Theologorum, ex priorum quorum aliqui gratiam prævenientem sententia pro*Concluditur ista thes.*
constituant in divina motione, aliqui vero qualitatem esse contendunt; ita enim sonat definitio gratiæ à nobis tradita, *Gratia est actus intellectus & voluntatis, sive mentis illustratio, & inspiratio charitatis; sed magis in delegatione, quam in illuminatione sita est; efficitur autem motione Dei, quæ est ipsa Dei voluntas subministrans hanc delegationem & charitatem, & potest sensu non malo charitas appellari:* cumque hujus propositionis momenta sint eadem Augustini testimonia, aliaque illis consimilia, & prævenientis auxiliū munera à nobis eisdem omnino verbis explanentur; quis adversus illam propositionem garrit & miscitat, nisi forte qui nunquam Augustinum lexitavit, qui Theologorum scripta nunquam vidit, qui suam & inscriptiam, & malevolentiam palam lingua & calamo prodere affectat?

*Solvitur ob-
jectio con-
tra thesin
primam.*

V. Inconclusa est igitur, aut saltem, quod ad præsens sufficit institutum, ab omni censura immunis tradita à nobis, imo ab Augustino, *actualis gratiæ definitio;* neque aliud adversus hanc opponi potest, nisi præter charitatem, & delegationem, dari alia bonorum operum principia, quemadmodum præter charitatem dantur virtutes aliae, ut fides, spes, timor: Augustinum vero illam motionem gratiæ, id est, *santæ dilectionis inspirationem*, præsertim commemorasse, quæ usitator est, & communior, alias minime denegando. At futilis est hæc objectio; cui & in Operæ de Theologis disciplinis, & præcedentibus dissertationibus non semel respondimus. Neque enim nos in illa universali prævenientis auxiliū descriptione *dilectionis & charitatis nomine intelligimus inspirationem*

tionem amoris benevoli, sed bonam voluntatem quae actus omnes salutares praecepsit; id, quod nobis nemo jure negabit, nemo in nobis jure reprehendet: tum quia mentem hanc nostram rotundis verbis explicavimus, ut adversus convitiatorem ostendimus capite secundo 1. dissertationis; tum etiam quia hac quoque in re Augustini sensum & verba fecuti sumus: cuius he sunt loquendi formulæ: *Quid est dilectio vel charitas, nisi amor boni? Quid est boni cupiditas, nisi charitas? Quid est aliud charitas, quam voluntas? Charitas dicitur voluntas bona.* Vide lib. 8. de Trinit. cap. 10. lib. 2. contra duas Epistol. Pelag. cap. 9. num. 21. lib. de Gratia & lib. arbitrio cap. 17. num. 33. In Psalmum 36. serm. 2. num. 13. &c. Omitto reliqua, ne in re notissima sim verbosissimus, & loquacitatis, qua utitur adversarius fastidiosissimus imitator. Abunde enim hac pro vindicanda priori nostra propositione sufficiunt; & si quid habet adversarius quod mussitet; promat, & eruet: illi namque aures vellam iterum, exoletamque memoriam refricabo.

6.
Thesis 2da
impugnata
probatur ex
D. Augustino.

De Theol. di-
scipl. tom. 3.
pag. 96.

tom. 10 pag.
767.

Eodem tom.
pag. 114.

ibid. pag. 122.

verba, quæ leguntur 2. de Peccat. meritis & remiss. cap. 19. num. 32. *Nos eodem tom.* autem quantum concessum est, sapiamus & pag. 57. intelligamus, si possumus, Dominum Deum bonum, ideo etiam sanctis suis alicuius operis justi aliquando non tribuere vel certam scientiam, vel victricem delectationem, ut cognoscant non à se ipsis, sed ab illo sibi esse lucem, qua illuminentur tenebra eorum, & suavitatem qua det fructum suum terra eorum? His utique in locis gloriissimis Gratia vindex appellat auxilium efficax ardorem delectationis & voluntatem spiritus, qua voluntas carnis concupiscentia vincitur ac superatur: appellat delectationem animi, qua superat quodcumque impedimentum alterius voluptatis aut doloris; appellat quoque expressis terminis certam scientiam, ac delectationem victricem, adeo, ut in meridie cœcutiat necessum sit quisquis negat præmissam propositionem nostram esse Augustini.

VII. Ut de hac tamen re addamus aliqua, nubemque omnem concretam- 7. aliquid, que adversarii caliginem scindamus, atque exsufflemus; nostram illam de Gratia efficaci constitutam in victrici delectatione sententiam probant Theologi eu- juscunque sectæ Catholicorum, tametsi nistarum. non convenient in ipsa gratia efficaci explicanda. Atque ut primum loquamur de Molinistis, qui ajunt gratiam reddi efficacem duntaxat à consensu, ideoque gratiam se ipsa effectricem negant, & indifferenter solam propugnant; ut hi discribent statuant inter gratiam primi hominis & Angelorum, ac inter gratiam medicinalem, hanc in delectatione repugnantes animos demulecente, illam vero in sola mentis illustratione constituant. Audiatur Stephanus Dechamps Bituricensis ita mentem suam exponens, ac scribens lib. 3. de H. Janseniana disp. 3. Dechamps cap. 16. num. 3. *Age, vastissima Ali- pag. 551. gustini Opera percurre, tractatus omnes, in quibus vel obiter, vel ex professo de illa Angelorum & Adami gratia disputatione, diligenter evolve: ne semel quidem nuncupatam ab eo inventes spiritum charitatis, inspirationem charitatis, infusionem charitatis, charitatem per Spiritum Sanctum diffusam, dilectionem, inspirationem dilectionis, amoris divini gratiam, amoris Dei inspirationem, concupiscentiam bonam, cupiditatem boni; bonam voluntatem, suavitatem, delectationem, condelectationem, jucunditatem, voluptatem.* Ex tot nominibus, quibus motiones voluntatis S. Doctor exprimere solet, quæque tam alio animo infederant, ut nullum fore de

de gratia medicinali verbum faciat, quin plura usurpet, & quasi acervatim congerat: ex tot, inquam, nominibus ne unum quidem vel semel adhibet, cum de gratia Adamo & Angelis ad perseverandum concessa tam multis variisque in locis differit.

Idem De-
champs pag.
965.
Vide etiam
Tournely de
Gratia qu 2.
art. 1. p. 25
6. qu. 88.
16. tom. 2
edit. Rom.
pag. 216.

Eadem repetit cap. 19. num. 3. pag. 565. ubi definitionem gratiae a nobis praecedenti propositione traditam, & ex libro 4. ad Bonifacium cap. 5. peti- tam afferit & ipse, probatque, affirmans Augustinum in hoc statu, praeter cale- stem illuminationem, requirere gratiam actualem voluntati impressam, eamque in- teriori suavitate demulcentem. Jam ve- nam. 15. & ro cum gratia medicinalis universim de- scripta satente Dechamps sit jucunditas, suavitatis, delectatio, voluptas, charitas: quid, obsecro, erit gratia efficax (unde- cunque hujus efficacia petenda sit) nisi efficax jucunditas, efficax suavitatis, effi- cax delectatio, efficax voluptas, efficax charitas? Adhac, si motione voluntatis sita in hac jucunditate & delectatione, qua voluntatem contraria concupiscentem attrahit ac demulcit, non egebat creatura innocens; manifestum est, nunc motione ista voluntatis, sive inspiratio- ne jucunditatis atque delectationis ho- mines indigere, quoniam in hoc miseria- rum statu caro concupiscit adversus spi- ritum. Quare nostra cum Molinistis concertatio nunquam fuit, an gratia ef- ficax sit qualitas, aut motio, aut amoris inspiratio, sed an ab eventu, & voluntatis assensu, an vero ex promotione, quæ in nobis velle operetur, atque ad actum voluntatem nostram prædeterminet, effi- cientia prævenientis auxiliu sit repeten- da. Id si neget Anonymus; ad limina Theologie redeat, aut quemcumque ei libuerit, auctorem legit, rimetur, per- volutet, definitque lacescere patentissi- mam veritatem.

8.
Conformis
est sententia
Congruista-
rum.

Suarez p. I.
pag. 345. de
Grat. tom. 1.
pag. 31.

Vasquez p. I.
pag. 261.

VIII. Si etiam, qui ajunt prævenien- tem gratiam efficacem habere infallibili- ter conjunctam actionem *ex præscientia conditionata*, qua Deus prævidet habi- turam effectum *si detur in talibus circum- stantiis*, ut loquitur Franciscus Suarez lib. 3. de Præd. cap. 10. num. 9. Prole- gom. 2. de Grat. cap. 1. num. 7. Vas- quez p. 1. Congruista appellati, haud negant effi- cacem gratiam esse *vitricem delectationem*; ac nobiscum tantum decertant de modo, quo efficax dici debet, num scilicet ex illa præscientia conditionata, num ex antecedenti, & absoluta Dei prædefi- nitione. Vasquez enim, quem nuper laudavi, de gratia efficaci pertractans, i-

p. disput. 88. cap. xi. num. 51. post- quam ait vocari illam ab Augustino epist. 107. secundum & altam vocationem, ac lib. 1. de Præd. Sanct. cap. 3. & alibi sè penumero, secundum propositum, sub- jicit: Denique lib. 2. de peccatorum me- ritis, & remissione cap. 19. vocat eam ^{Vasquez ibi- dem pag. 373} scientiam; quia Deus optime novit effe- dum habitum, vel quia certa quadam cognitione minime perturbata ostenditur nobis per eam vocationem bonum ipsum. Appellat etiam *vitricem delectationem*, eo quod vincit voluntatem, & ad se libere eam trahit, superatis omnibus difficulta- tibus. Dixerat enim peccatum accidere, aut ex eo quod ignorantia est in intellectu, hoc est, defectus cognitionis; aut quia bonum cogi atum, quod à peccato retrahere deberet, non delectat. Eadem proslus repetit in 1. 2. disput. 286. cap. xi. num. 56. Igitur neque Congruista negare audent efficacem gratiam, juxta Agusti- num, esse *vitricem delectationem*.

Tom. 2 in 1. 2.
pag. 274.

IX. Hoc idem, quod Vasquez ac Suarez, docuit Eminentissimus Bellar- minus lib. 1. de Grat. & lib. arbitrio cap. 12. ubi nititur demonstrare quo- modo gratia trahat animum, non physi- ce illum prædeterminando, sed invitando atque alliciendo iis demonstratis, quæ congrua sunt ei, qui vocatur. Ibi enim inter cætera ita Bellarminus loquitur: *Idem Augustinus hoc ipsum satis aperte declarat tractat. 26. in Joannem, ubi ex- edit. p. 230.* plicat quomodo Deus trahat homines ad fidem, & faciat eos velle credere, nam quemadmodum Pistor trahit ovem cum demonstrat ei ramum viridem, quo scit il- lam delectari, & pueros parentes alliciunt offendis nucibus; quæ atati illi congruunt: sic etiam Augustini sententia, Deus homi- nes trahit inspiratione interius oblata, qualem scit aptam esse, ut ab eis non re- spiciatur. Quare cum iis, qui hanc sen- tentiam sequuntur, minime nobis discep- tandum est, num gratia efficax sit in- spiratio dilectionis, num animus volunta- te ac delectatione trahatur, num con- grua sit vocatio, quæ voluntatem refragantem contraria delectatione allicit, de- mulcit ac trahit; id enim, ut audis, fa- tentur; sed idcirco decertamus, & ab illis divellimur, quoniam præter mora- lem illam attractionem, seu vocationem & suasionem congruam, arbitramur nos ad gratia efficaciam requiri, ut Deus inspirando certam scientiam, & *vitri- cem delectationem* physice in nobis opere- tur velle, ac tam robustam voluntatem efficiat, ut qualibet duritia cordis fran- gatur. Enimvero moralis illa attrac- tio,

9.

Non dis-
pat à sen-
tientia Bellar-
mini.

quæ sita est in propositione objecti delectabilis, cuiusmodi est ostendere ovi ramum viridem, & pueru nubes, quamvis inspiratio interna sit, nihil est aliud, quam mentis illustratio, vel gratia, quæ menti aperit quod latebat, non autem inspiratio dilectionis, qua suave fit quod non delectabat; ideoque est gratia intellectus, non voluntatis, & gratia juxta ea quæ diximus num. 7. naturæ innocentes, non per peccatum corruptæ. Verum quidquid de efficacia gratiæ sentias, nos enim sententiam nostram explicamus, alienam non rodimus; certissimum est viciarem delectationem neque à Congruis possè negari.

10.
Tenerur à
Thomista
egregio An-
tonino Ma-
souliè.

X. Quid vero *physicæ prædeterminationis* assertores, ac Sancti Thomæ discipuli? Hi non convenient quidem, an gratia sit qualitas, an sit indeliberatus motus intellectus & voluntatis, quatenus à Deo *immediate* procedit, & an sit divina motio ipsos indeliberatos actus præcedens; & videtur sententia hæc postrema, quæ in definitione gratiæ à nobis superioris vindicata comprehenditur, esse apud Thomistas communior: eamque acerri-
Lemos Panop. me propugnant Thomas Lemos tom. iv.
217. 218.
222. & *ibid.* Panoplia tract. 7. & Joannes Gonzales p. 2. pag. 124.
125. 128.
Gonzale pag.
17. edit.
Leodir.
S. Thomas sui
interpr. com
1. pag. 348.
& seqq.

tom 4. pag.
217. 218.
222. & *ibid.* Panoplia tract. 7. & Joannes Gonzales p. 2. pag. 124. Controversia 1. cap. 4. at in hoc prædubio convenient, quod gratia effi-
cax contrariam concupiscentiam vincat, à nullo duro corde respuatur, atque ope-
retur velle & perficere. Thomistarum aliqui cum Antonino Massouliè diss. 2. de libert. creat. q. 6. art. 6. docent divina motione perfici libertatem, eoque ex S. Augustino, & Sancto Thoma vici-
rem delectationem immittat. Et qui-
dem (ait vir ille doctissimus) frequentissi-
mam esse apud D. Augustinum eam pbra-
fam, gratiam esse viciarem delectationem, aut divina gratiæ delectationem inge-
nari in anima, qua voluntas illecta sponte
trahentem gratiam sequatur, nemo vel à
limine sanctum virum salutavit, qui facile
id non animadverterit. Demonstrat ve-
ro scriptor præstantissimus nil esse aliud
suavitatem atque delectationem, quam
inclinationem ipsam voluntatis ad bo-
num rationi consentaneum, & conve-
niens naturæ: addit nihil esse, quod ef-
ficacius & suavius voluntatem attrahat,
ut præstat delectatio, à qua ita se vinci
finit voluntas, ut vix resistendo vires
habeat, & licet possit, nolit tamen non
vinci: profert plura Augustini testimo-
nia, idem sonantia ac superioris præmissa:
ostendit ex Doctore Angelico, Opus.
61. cap. 19. naturam humani cordis co-
gnatam esse actioni dilectionis, unde ex-

perimus amore animum pertrahi: ex 1.
2. qu. 24. art. 1. delectatione perfici
operationem, ac neminem convenientem
vitam agere sine alicujus boni perceptio-
ne aut delectatione; atque ex q. 35.
Deum naturæ institutorem operationum
gratia delectationes posuisse. Producit
Poeticum illud etiam ab Augustino lau-
datum tractatu 26. in Joan. *Trabit sua*
quemque voluptas: inquit cum eodem
majorem esse voluptatem animi quam
corporis, & mentis quam ventris; con-
cludit divina motione non laedi, sed per-
fici libertatem, *cum ea nibil aliud sit quam*
quædam immissio, & impressio celestis cu-
jusdam suavitatis, qua anima perfundit-
ur, & frequentissimam Augustini de
victri delectatione sententiam, & com-
munem loquendi modum cum severiori
Theologiae Thomisticae principiis ad
amissum convenientem. Atque haec, si Tho-
mistarum aliquis nostram de viciaci de-
lectatione sententiam vellicabit, eo magis
fas nobis erit reponere, quod Antoni-
num asecutum fuisse *mentem Doctoris*
Angelici testantur eruditæ Censores Ope-
ribus ejus præmissi, inter quos eximii
duo Ordinis Prædicatorum Magistri &
Socii Raymundus Ertz, & Franciscus Blunco.
Complures item alii Opus Antonini Massouliè comprobarent, ex Or-
dine Minorum, Carmelitarum, Minimo-
rum, Clericorum Regularium, aliorumque,
atque illud appellarent *opus egre-
gium*, menti Sancti Thomæ perenniter
consonum, referens Doctrinam, quam in
Urbe omnium fere Ordinum Theologi,
paucis exceptis, tueruntur, nil quod sapient
novitatem, sed suam doctrinam subique
continens, felicissime cavillos omnes &
sophismata dispellens, ac tale, ut quocun-
que calamo exarari *Sanctus Magister* de-
bueret, non potuisset certe vel majori, vel
meliori. Nec facultate tantum consue-
ta Romanis typis impressum fuit, sed
peculiariter quoque licentia Eminentissi-
morum Cardinalium Generalium Inquisitorum,
emanata feria 4. die 23. Nov. 1689.
in Generali Congregatione S. Officii.
Quare interdum testimonis hujus aucto-
ris, non tamen solius, sed aliorum quo-
que multorum, objectum crimen retun-
dam. Ergo ad alios.

Antonius etiam Reginaldus ex ea-
dem Prædicatorum familia, quo nullus A Reginaldo
überiori stylo de Gratia efficaci differuit, Pariter Tho-
mista.
Tridentini part. 1. cap. 52. scribit: Por-
ro banc gratiam tam aperte docuit Au-
gustinus, ut mirum sit, si quis ipsa ejus
scripta legerit, & eum illam non afferuisse,
sibi

sibi suadere, aut dicere valeat. Prolixius foret omnia D. Augustini loca, in quibus hanc gratiam a se assertam, & a Pelagianis eorumque Reliquis impugnatam describit, ad longum recensere: ad praesens sufficiet ejus notas ex ipso Augustino velut in compendium redigere. Igitur Augustinus bis verbis hanc gratiam circumscrabit: Quae est victrix delectatio supra ipsum liberum arbitrium, sic dicta ab effectu, quia ejus vincit duritiam & renitum; qua Deus operatur in homine voluntatem, ipsam voluntatem, ipsum velle, occultissima & efficacissima potestate; qua, quando Deus tangit cor, homo preparat cor; qua reluctanti (sive in homine relutante) prius aditus divinae vocationis procuratur; qua homines sunt ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes; quae est magna & efficacissima vocatio; qua sic adjuvatur homo, ut faciat quod jubetur; qua Deus facit ut faciamus praebendo vires efficacissimas voluntati, qua ut gratia potentiore convertit; qua sit auxilium quo sit, non sine quo non sit; quo non nisi perseverantes sunt qui illud habent; qua gratia voluntas insuperabiliter & indeclinabiliter agitur; ratione cuius Deus magis habet in potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suas, & habet humorum cordium quo placuerit inclinandorum omnipotentissimam potestatem; qua sit ut sic velle vel nolle in hominis voluntatis aut nolentis sit potestate, ut divinam voluntatem non impedit, nec superet potestatem; qua sit ut voluntati Dei humanae voluntates non possint resistere; auxilium quo non solum possibilis juvatur, sed voluntas & actio; qua non solum dat posse, sed dat velle & agere; qua operatur ipsum velle; per quam possibilis cum effectu in sanctis provenit; qua est doctrina quam omnis qui audit a Patre, non solum potest venire ad Christum, sed venit, ubi & possibilis projectus, & voluntatis effectus, & actionis effectus est; qua sunt ex nolentibus volentes, non sicut facit doctor homo, sed intus operatur ipsum velle per investigabiles vias suas; qua a nullo duro cor de respuitur, quia idcirco tribuitur, ut cor dis duritia primitus auferatur; qua mirabil modo operatur & velle; qua voluntas agitur & agit; qua pectit & inclinat voluntates quas vult, cum vult, & ubi vult; qua est vocatio ita effectrix bona voluntatis, ut omnis eam vocatus sequatur. Agnosco verba Augustini accurate ex ejus Operibus in unum collecta; iisque ultro libenterque subscribo. Quis autem his perfectis gratiam efficacem esse victri-

cem delectationem, qua superat cordis duritiam, & contrariam carnis concupiscentiam, negare poterit?

Reginaldus
 pagina edit.
 Antwerp.
 496. T 497.

XII. Thomistarum utique bene multi à nobis eo in capite dissident, quod tam in statu innocentiae, quam in statu infirmitatis ad recte agendum gratiam ab intrinseco efficacem esse necessariam existimant; at non proinde definitionem, de qua disputationem instituo, ulla ratione repudiant. Nam gratiam efficacem collatam fuisse Angelis sanctis, singuli uno ore se demonstrare ajunt ex Augustino lib. XI. de Civit. Dei cap. 5. ubi legimus Angelos, qui steterunt, fuisse amplius adiutios, atque amplius hoc adiutorium fuisse * magnum per Spiritum Sanctum datum abundantiam charitatis Dei. „Quis enim dicat (ait praelaudatus Reginaldus p. 2. cap. 31.) magnam Reginald. illam abundantiam charitatis Dei, que pag. 698. fuisse etiam Angelis malis data si stetissent, & que consequenter data est illis qui steterunt, esse gratiam ab arbitrii nutu determinabillem? Qui exercitati sunt in scriptis Divi Augustini norunt profeccio, nibil in ejus Operibus usitatus esse, quam quod gratiam illam, de qua cum Pelagio contendebat, explicit nomine bona voluntatis, charitatis, abundantiae divini amoris, & aliis similibus terminis. Et paulo infra: Hoc auxilium, quod significatur per hanc abundantiam charitatis, non pag. 969. aliud est quam gratia per se ipsam efficax. Censent itaque Thomistæ etiam gratiam efficacem datum sanctis Angelis fuisse inspirationem uberioris charitatis, & vividioris delectationis. Cum vero teneantur iidem Thomistæ fateri gratiam efficacem hujus status differre à gratia efficaci collata sanctis Angelis, & hanc esse illa potentiores, ut de Corrept. & gratia cap. 11. ait Augustinus; discriben istud inde repetunt, quod illa gratia non subjiciebat rebellantem appetitum rationi, hoc subjicit; ideoque ajunt Augustinum vocasse illam gratiam Adami letiorem, quia tunc nulla erat pugna, hanc vero potentiores, quia domat & subjicit renitentem sibi concupiscentiam, ut inquit sequenti cap. 32. idem pag. 975: Reginaldus. Sive ergo creatura innocens indiguerit, sive non indiguerit gratia ab intrinseco efficaci, Thomistæ nobis concedunt hanc gratiam esse inspirationem dilectionis, & charitatis victricis: aut si mavis, motionem, & qualitatem, qua istiusmodi dilectio & charitas inspiratur; non enim ullibi contentiose investigavimus, num delectatio victrix sit ipsa essentia gratiae efficacis, vel id, quod

Thomistæ
 contrarii
 non in defi-
 nitione gra-
 tia (uncon-
 traria)

* De Correp.
 & gratia
 cap. 10 num.
 27.

quod divina supernaturali motione in nobis producitur: sed utrumque, ut diximus, propositione nostra complexi fui-
mus; utrumque etiam, si recte rem per-
pendamus, commonstrant hæc duo Au-
gustini verba, *Inspiratio sanctæ dilectionis*,

13.
Confirmatur
ex P. Fran-
cisco Mace-
do.

XIII. Tenuit, propugnatique no-
stram de gratia efficaci sententiam Fran-
cise Macedo ex Jesuita Minor Sancti
Francisci, nunquam de Jansenismo su-
spectus, sed Jansenianæ hæresis profliga-
tor in Opere, cui titulus, *Mens Innocen-
tii divinitus inspirata*, & in aliis Theo-
logicis scriptis, quorum potissimum te-
stimentiis Eminentissimus Norisius, ut
constat ex quinque dissertationibus Hi-
storiæ Pelagianæ adjectis, depulit omnem
Janseniani erroris illatam sibi calumniam.
Ergo Pater Macedo in *Cortina*, seu in
Oraculis ex D. Augustino editis pag. 20.
hanc thesim 69. proponit: *Efficacia Gra-
tiae in propria virtute intrinseca ipsius
gratiae victoris sita est, cuius victoria in
delectatione & suavitate consistit; oppo-
nitur suggestui & motui concupiscentiae,
& diaboli delectationi ad malum incitan-
tis.* Atque hanc thesim P. Macedo de-
cem & octo S. P. Augustini citatis locis
confirmat. Luculentius id common-
strat alio in Opere, quod *Scrinium, &
Mentem Augustini de duplice adjutorio*
appellavit: unde nonnulla promam pro-
ximo, qui ad hunc consequetur, para-
grapho.

14.
Rohoratur à abunde sufficient, quæ docet Eminen-
Cardin. Lau-
rea testimoniis S. Augu-
stini.

Arch. An-
gel. Biblio-
th. cognitione, siquidem tria Opuscula Ro-
tom. 42. pag. mæ in lucem emissa sunt anno 1687.
131.

Cardin.
Laur. Opus-
tus pag. 469.

Ibid. à pag.
477. usque
ad pag. 489.

XIV. Prætermittere nolo, et si dicta
monumenta constat hoc Opusculum
edidisse, cum atate, scientia, hujusque
controversiæ, in qua ante annos novem,
scilicet anno 1678. Norisianis scriptis
adversabatur, plenissima prædictus erat
in cogitatione, siquidem tria Opuscula Ro-
tom. 42. pag. mæ in lucem emissa sunt anno 1687.
Itaque citato Opusculo 3. num. 316.
probatur vir eximius efficaci gratia infalli-
biliter fieri bonum opus absque læsione
libertatis, quoniam voluntas prædicta gra-
tia illa faciente facere, seu efficaci, quan-
tum est in se potest eam non sequi, sed ma-
xima delectatione, ac suavitate afficitur
a gratia, ab enque suaviter trahitur, sed
cum sua libertate. Explicans deinde
num. 330. & seqq. quomodo gratia effi-
cax agat cum suavitate, ac delectatione
voluntatis, id primum evincit conge-

rendo multa Augustini loca, scilicet ex
lib. de Peccat. merit. & remis. cap. 17.
Enarrat in Ps. 118. lib. 2. ad Bonifac.
cap. 9. de Spiritu & lit. cap. 3. & 19. de
Corrept. & grat. cap. 2. in Psal. 33. &
84. priorem argumentationem conclu-
dens: *Docet, Augustinus, quomodo Deus
per gratiam suam faciat nos operari bo-
num, dicens hom. 29. cap. ult. inspiran-
do virtutem, dando menti tua cælestem
delectationem, qua omnis terrena delecta-
tio sueretur.* Deinde sententiam suam,
ac nostram probat scriptor clarissimus
firmissimis argumentis auctoritate Augu-
stini suffulit: quorum unum num 338.
petit ex modo operandi connaturali huma-
nae nature, quæ ad opus trahitur de-
lectatione ac suavitate. Nam primo, in-
quit, *omnis peccans ideo peccat, quia de-
lectationem, gaudium, & suavitatem per-
cipit & gustat in quovis peccato: & li-
cet res hæc notoria sit, & quilibet purus
viator, concupiscentiæ tyrannidi subditus
hanc miseriæ experiat, tamen eam
sanctus Doctor pluribus in locis probat,
incipiens à primis parentibus, qui etiam si
concupiscentiæ miseriæ adhuc non con-
traxissent, nibilominus ex delectatione
pomi, & desiderio scientie boni & mali
peccarunt: ita in lib. de Gen. contra
Manich. Et de omnibus aliis peccanti-
bus omni peccatorum genere prosequitur
probare, quod ideo peccant, quia delecta-
tionem ex peccatis percipiunt; ita in lib.
22. contra Faustum cap. 18. in lib. 2. de
Bapt. cap. 10. lib. 83. qq. q. 86. Et
alibi sæpe. *Unum locum adducam per
extensum, estque serm. 6. de Verb. Apost.
cap. 1. Quidquid est peccatorum in-
dictis, in factis, in cogitationibus, non
exoriuntur nisi ex mala cupiditate, nisi
ex illicita delectatione, &c. Supposita,
inquam, bac inclinatione, & facilitate
hominis ad peccandum ex mera cupiditate
ac delectatione, ait Sanctus Augustinus: Si-
pientissimus, potentissimus, ac benignissi-
mus Deus, ut hominem ad delectationes
malas, ac terrenas deditum, ab illis aver-
teret, & ad bona opera virtutum vitiis
illis contraria per gratiam induceret, de-
lectationes ac suavitates spirituales, longe
majores, ac dulciores, per gratiam vo-
luntati hominis infundit, & sic ille &
inflammata voluntas ad ea opera bona,
sive præcepti, sive consilii, sive superero-
gationis prorumpit. Producit tum Car-
dinialis doctissimus ea Augustini loca,
quibus doctrina hæc traditur atque ex-
plicatur, ex lib. de Contin. cap. 3. ex
serm. 6. de Verbis Apost. cap. 9. & ex
serm. 17. de Verbis item Apost. cap. 1.
illinc inferens num. 339. *Dei sapien-
tiam***

tiam & misericordiam, ut miseros homines ad mala objecta, malisque circa en operationes ex delectatione concupiscentiae propensos, ab eis avertat, ac ad objecta & opera eis contraria convertat, atque trahat, ut Salvator dicit, per gratiam maiorem & nobiliorem delectationem voluntati inducentem, id facere, &c. Præterea num. 340. & seq. hæc omnia confirmat aliis ex eodem Augustino producatis locis, quibus gratiam, qua avertimur à malo, & facimus bonum, ita circumscribit, ut nos ad opus trahat, faciens vere cognosci verum bonum, & in gerens delectationem ac suavitatem; quod revera Augustinus docet lib. 2. de peccat. meritis & remiss. cap. 17. & 19. aliisque in locis, ex quibus Lauræa eandem infert consecutionem, id est, *Quod Deus per suam gratiam sic operatur cum voluntate humana, ut omnia quæ præcipit, vel consultit alicui, à quo vult ut implentur, ea reddit clara ut cognoscatur eorum bonitas ac veritas; & delectabilia ac suavia, ut præferantur objectis oppositis perniciose delectabilibus, & hisce spretis illi amentur & amplectantur.* Tandem Emin. Cardinalis pæcedentes ratiocinationes corroborat illustratque plurium sanctorum exemplis; præfertim Martyrum, quibus, ut Augustinus ait lib. 18. de Civit. Dei cap. 7. in abundantia gratiae spiritus illius, qui ubi vult spirat, datum est ut tantum Christum amare possent, ut cum tanto vita discrimine negare non possent. Talis, inquit, fuit Stephanus plenus gratia & fortitudine, de quo canit Ecclesia, *Lapides torrentis illi dulces fuerunt: talis Laurentius, qui præ dulcedine moriendi pro Christo tyrannum deridens ajebat, Assatum est jam, versa, & manduca: talis Andreas Apostolus clamans, dum ad crucem rapere tur, O bona crux diu desiderata, sollicite amata, sine intermissione quaesita, & aliquando concupiscenti animo preparata!* tales Marcus & Marcellianus, qui ad stipem alligati, clavisque confixi, *Nunquam (dixere) tam jucunde epulati sumus, quam hæc libenter Jesu Christi causa perferimus.* Ex his, aliisque exemplis luculenter patet, inquit Lauræa, *quod in observantia præceptorum Deus concurrit cum gratia reddente illam dulcem, suavem, delectabilem, & jucundam etiam in cruciatis, adjiciens exemplis Sanctorum quotidianum experimentum, quo unusquisque contra concupiscentiam agens delectatur & gaudet; quemadmodum Abraham jam senex se, Isaacum filium suum adolescentulum, & veraculos domi suæ circumcisio subjecit,*

R. P. Berti Theol. Tom. X.

ac deinde ad filium suum Isaac immolandum processit: sanctissimi viri Iudibria, verbera, vincula, & carcere experti sunt; atque innumeri sponte fere jejunis, corporisque afflictionibus derunt; quod nequaquam fecissent, nisi Deus in iis incommode perferendis inspirasset delectationem ac suavitatem. Absolvit num. 346. dissertationem his verbis: *Sic ergo benignissimus Dominus, & amantissimus parens nobiscum operatur, cum præcepta, vel consilia, vel suuperrogatoria sunt adimplenda; facit enim veritatem boni apparere, inspirat, & inflammat, ut amplectatur, & delectationem, ac suavitatem in exequendo largitur.* Eritne in posterum, qui sententiam constitutem auxilium efficax in delectatione victrii tanquam Jansenianam vellicet & infamet? At illam innumeris Augustini testimoniis, quorum aliqua tantum indicata, insignium Theologorum approbatione, argumentationibus, exemplis, rerumque experientia, veram, certam, inconcussum, firmissimamque hactenus demonstravimus.

XV. Hanc proinde sententiam instituti nostri Theologi unanimi consensu propugnant, quamquam inter nos diversi sumus, & aliqui ex nostris Augustinianis, aliqui vero Augustiniani dici plicatione amant. Nam Aegidiani, ut appareat ex Friderico Gavardi, qu. 2. de Grat. art. 1. & 2. uti gratiam universim locant *in actibus indelibatis, quibus cognoscimus, & diligimus Deum, nobis donatis & infusis in cordibus nostris*, ita energiam gratiae efficacis in hoc constituunt, *ut per ipsum homo velit, & Deum diligat, atque tanto ardore diligat, ut roboretur voluntas ad superandas carnis concupiscentias, quæ ipsum à Dei amore conantur avertere; ac producunt & ipsi, quæ de adjutorio Quo, sive gratia efficaci, cap. 11. de Corrept. & Gratia ait S. Pater: Qua etiam fit ut velit, & tantum velit tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat.* De iis vero, qui Augustiniani dicuntur, nulla oriri potest dubitatio, ut constabit legenti Opera Norisii, de quo paulo infra, Aurelium Piette p. 3. cap. 2. Cle-98. naerts in Opusculo, cui titulus, *Augustinus per se ipsum docens*, cap. XI. Philipum Van-Ware in erudito contra Jansenium Opere, quod inscribitur, *Augustinus Europaeus perperam dictus*, Nicolaum Girken in Summa Tractat. x. qu. 2. dub. 6.

XVI. Reli-

15.
Tener ab
Augustinianis
etis in ex-
gidiani, aliqui vero Augustiniani dici plicatione
amant. Nam Aegidiani, ut appareat ex
Friderico Gavardi, qu. 2. de Grat. art.

Gav. Tom. 4.
que tanto ardore diligat, ut roboretur
voluntas ad superandas carnis concupi-
scientias, quæ ipsum à Dei amore conan-
tur avertere; ac producunt & ipsi, quæ
de adjutorio Quo, sive gratia efficaci,
cap. 11. de Corrept. & Gratia ait S. Pater: Qua etiam fit ut velit, & tantum velit tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. De iis vero, qui Augustiniani dicuntur, nulla oriri potest dubitatio, ut constabit legenti Opera Norisii, de quo paulo infra, Aurelium Piette p. 3. cap. 2. Cle-98.

pag. 301. 303.

16.
Roboratur
thesis 3. im-
pugnata ex
Augustino
remissive.

16. Roboratur thesis 3. impugnata ex Augustino remissive. **XVL** Reliquum est, ut nonnulla dicantur de parte systematis nostri postrema, in qua statuimus sanctam delectationem non esse eandem in omnibus, sed gradus habere, & modo efficacem, modo inefficacem esse: quod, si non nihil sapio, ex dictis est apertissimum atque manifestissimum. Nam si gratia universum definita est superna illustratio mentis, & inspiratio sancta dilectionis; gratia autem efficax ea est, que inspirat certam scientiam, ac delectationem vietricem: quoniam de fide est, omnem gratiam non esse re ipsa effectricem, nec semper homines gratia praeventos tanto ardore diligere, ut voluntas spiritus vincat voluntatem carnis contraria concupiscentem; consequens erit, admittendam esse voluntatem spiritus parvam atque robustam, delectationemque maiorem atque minorem: quarum robusta ac major concupiscentiam superans sit gratia efficax; parva autem & minor sit gratia inefficax, quam Schola sufficientem appellat, vocabulo, ut postea dicitur, non in eadem significacione ab omnibus Catholicis usurpato. Et quanquam doctrina haec ex praecedentibus consequatur; illam tamen demonstravi ex Augustino lib. de peccat. meritis cap. 5. de Gratia & lib. arbitrio cap. 15. ferm. 17. de verbis Apostoli lib. 6. Confess. cap. 5. aliasque locis perspicuis, que necessum non est ut repetantur, nec non ex ipsa notione gratiae medicinalis, quae refertur ad hominis peccati vulnere affecti infirmitatem, atque languorem.

Vide Tom. 3. pag. 99. 100. 215. 216. &c.

17. XVII. Hinc Norisius, cuius paulo supra dixi mentionem à me hoc in loco faciendam esse, describens in *Caluminia sublata* cap. 3. auxilium *sine quo non* dans posse, non *agere*, quod idem omnino est, ac auxilium sufficiens Scholasticorum, prout distinguitur ab efficaci, *Jam vero*, inquit, *adjutorio* sine quo non *movetur* voluntas ad elicendos *actus* *debiles*, *nempe* *desideria*, *conatus*, *orationes* *minus* *seruidas* pro *adimplendis* *mandatis*, *in ordine* *ad* *quorum* *executio-* *nem* *adjutoriorum* sine quo non *est* *tantum* *auxilium* *remotum*, *impetratorum* *tamen* *auxilio* *quo* *sive* *gratiae* *efficacis* *atque* *vi-* *tricis*, *qua* *sola* *mandata* *reapſe* *implen-* *tur*: *productisque* *verbis* *Patris* *Macedi-* *in* *Scrinio* *pagina* 65. *Igitur* *ad* *bujus-* ** qui, sed ita* *babetur* *in* *Scrinio*. *modi* *actus* *imperfectos*, ** que* *sunt* *inchoa-* *ta* *desideria* *boni* *in* *peccatoribus* *&* *justis*, *istud* *adjutoriorum* *sine* *quo* *non* *&* *exig-* *itur* *&* *invenitur*; *prosequitur* *Norisius*; *Augustinus* *lib.* *de Grat.* *&* *libero* *arbi-* *trio* *cap.* 17. *scribit*: *Qui* *vult* *ergo* *fa-* *cere* *Dei* *mandatum*, *&* *non* *potest*, *jam*

quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam. *Illa bona voluntas est ab adjutorio sine quo non, quo desiderium præcepti implendi excitatur, qui tamen motus est invalidus, nisi adjutorio quo roboretur.* Similia Norisius ad *Germanitatem* VIII. xiii. & xiv. prope finem primi Voluminis. Nec poterat Cardinalis amplissimus sententiam nostram, ac suam expressius expōnere, quam admittendo gratiam, quæ inspirat desiderium implendi præceptum, & voluntatem bonam, sed parvam, & invalidam, quæ gratia est auxilium ab Augustino appellatum auxilium *sine quo non, & à Scholasticis auxilium sufficiens;* & rursus admittendo gratiam, qua motus invalidi roborantur, & inspiratur voluntas, quæ proxime, & absque alia gratia sufficit ad implenda mandata; quam gratiam Augustinus vocat auxilium *quo, Scholastici autem appellant auxilium efficax.* Plura sequenti §. Interim perspicuum est ex Augustino & Norisio gratiam modo parvam & invalidam, modo autem robustam & flagrantissimam charitatem inspirare; atque ut ait S. Pater lib. 2. de Peccator. mer. & remiss. cap. 5. num. 6. adjuvare illum tantum, illum autem non tantum; *istum illo, illum isto modo:* ac perspicuum itidem est, systema, quod *Anonymous* illusorie simul ac pueriliter nunc *Bellellum*, nunc *Bertiniatum* appellat, Norisianum & Augustinianum esse, nos vero iudificationibus, ineptiisque suis cohonestari plurimum, & Augustiniani systematis propugnatores, ac vindices declarari.

XVIII. Et quoniam Cardinalis Nor- 18.
sius paulo supra meminit Patris Macedi; Ex P. Mac-
is in *Scrinio*, sive Mente Augustini *de do-*
duplici adjutorio, cap. 7. haec habet: *Pag. 65. 8.*
„Constat esse in nobis parvas quasdam & *leg.*
infirmas voluntates bonas, quæ conatus &
impetus quidam ad virtutem sunt: quæ
in peccatoribus præsertim vitiis deditis,
& inveterato usu peccandi obstinatis in-
veniuntur, ac eorum pulsant, excitant
que voluntates, sed non movent efficac-
iter & tantum actus inchoatos & imper-
fectos eliciunt, qui velleitates dicuntur.
In sanctis vero & justis eosdem saepe vi-
demus: nam non semper illi perfecte ope-
rantur, & easdem velleitates experiun-
tur. Igitur ad hujusmodi actus imper-
fectos, quæ sunt inchoata desideria bo-
ni, in peccatoribus & justis istud adju-
torium & exigitur & invenitur, quod il-
los tantummodo operetur. Deinde cum
vel iidem peccatores peccata multipli-
cant, & justi à recta via primum pec-
cando

cando deficiunt, & quoties postea delinquent, toties iis hujusmodi gratia adest, quae cum leviter pulset ac inefficax sit, & similis illi adjutorio gratiae, proculdubio illa gratia est, que adest debuit ex ea ratione generali, qua dicitur, *In eo quod vici non potest, peccari non posse*, & cum adest, vici non fuit, atque adeo efficax non fuit, quod est ipsum adjutorium. *Sine quo non, non Quo*: unde deducitur evidenter fuisse gratiam *inefficacem*, id est, ipsum adjutorium *sine quo non*: cuius in hoc statu virtus est immunita, ratione naturae viciat & corrupta, & arbitrii *inclinati*, & *infirmati*, & *attenuati* secundum doctrinam Concilii Araucani cap. 8. 13. 26. à nobis superius expositam. Hanc differentiam adjutorii inefficacis ab efficaci ita declaratam ex Augustino accepi. Et quidem ea clara est circa primam partem auxilii efficientis *parvas illas* & *infirmas*, ut Augustinus loquitur, voluntates: nam illas non esse à gratia magna & efficaci, id est adjutorio *Quo*, per se constat, & perspicue tradit lib. 2. de Peccat. meritis & remissione cap. 4. & 5. & 19. clarissime, & lib. de Sp. & lit. cap. 4. expresse, nec minus lib. de Grat. & lib. arbit. cap. 4. & 15. & lib. de perfectione justitiae prope finem, & aliis plerisque locis, in quibus docet per motus inchoatos, & imperfectos per Gratiam factos in voluntate non impleri

mandata: nam sunt voluntates, & impetus, qui tandem in mediis conatibus ægri deficiunt. Qui tamen non deficiunt, si augeretur gratia, & per eam aetam & robustam voluntas valida & robusta redderetur; per hanc enim præcepta implerentur. Hec, aliaque bene multa Franciscus Macedo, de quo rurus in hujus Operis progressione: ista enim ad id commonstrandum, quod in præsentia disquiritur, faciunt satis superque. Porro si huic Scriptori, aut Norisio nostro audeat quis Jansenianæ hæresis inferre calumniam, aut asserat nos ab horum systemate vel latum unguem discessisse, proximo paragraphe refutabitur, tametu refutatus sit hactenus, modo absque livore tribus operibus ante oculos positis, id est, *Quinque Norisianis dissertationibus*, cum separatim, tum numeri in tertio Volumine editis, *Scritio P. Macedi*, & tertio *De Theologicis disciplinis* tomo, quæ nunc exscripsimus aut laudavimus, à lectore nec penitus rudi, nec invidentia exercitato, nec partium studiis addicto, diligentissime conferantur. Habet, ut opinor, tres illas propositiones initio positas, quæ sistema Augustinianum, nostrumque comprehendunt, & quibus inscius & inofficiosus *Anonymous* molem fictitii *Jansenismi Redivivi* superstruit, ab omni erroris insimulatione, & suspicione purgatas.

§. II.

Vindicantur quæ in superiori systemate ab adversariis redarguuntur.

S U M M A R I U M.

Tres objectiones contra systema hucusque explicatum proponuntur.

1. Objectione prima solvitur ex Card. Norisio & P. Macedo.
2. Referuntur formalia P. Macedo pluribus à locis.
3. Egidiani idem tenere ostenduntur.
4. Defendit idem Gonzalez Thomista.
5. Item Gravesonus pariter Thomista.
6. Antoninus Massouliè ex D. Thoma.
7. Adversarius arguitur de falsis quibusdam suppositis.
8. Congruitæ discrepant solum in explicatione.
9. Objectione 2da ostenditur temere insimulare Norisium.

Tres objectiones contra systema hucusque explicatum.

Bene habet, inquis: quod gratia parvam, & robustam voluntatem inspirat, quod si viciarem tribuat dilectionem sit efficax, quod in illustratione mentis, & inspiratione dilectionis R. P. Berti Theol. Tom. X.

10. Solvitur ex eodem Norisio objectione quædam consimilis.
11. Adducuntur formalia Macedi à Norisio citati.
12. Item verba Bellarmini.
13. Concluditur solutio objectionis 2da.
14. Diluntur objectione 3. verbis Suarezii.
15. Argumentatio contra adversarium ex Tournello.
16. Continuatio solutionis ex Franc. Cumel.
17. Ex Cardinali Lauræ.
18. Ex P. Franc. Macedo.
19. Concluditur solutio objectionis 3iæ verbis Academ. Lovan. & brevi recapitulatione dictorum in hoc §.

constituenda sit actualis gratiae natura, Catholicum systema est, atque si ita illud appellare luet, Augustinianum: sed tria sunt, quæ Jansenianum redolent dogma, & quinque damnatarum proportionum